

46924

Handwritten notes and signatures

1892

Kateri bo?

Prizor iz domačega življenja.

Po Bogsl. Rogaškem

predelal J. pl. K.

V Celji, 1892.

Tiskal in založil Dragotin Hribar.

K

Prizor

[Leid]

T

Kateri bo?

Prizor iz domačega življenja.

[Lindorick, Michael] in Bogolar Rojaki
Po Bogsl. Rogačkomu

predelal J. pl. Kleinmayr.

V Celji, 1892.

Tiskal in založil Dragotin Hribar.

Prizor igral se je že večkrat po tej spremembi z dobrim vspehom na Goriškem, na Krasu, v Istriji in na Koroškem. V igri nastopajo: *Gaber*, sivolas mož v domači obleki, s kapico na glavi; njuha; govor počasen, zdaten, resnoben. *Marinka* v noši slovenskih deklic, vesela in bolj živahna. *Janez*, mlad, bister mladenič, a bolj zamišljen. *Štefan* v bogati, kmetiški obleki; nekako okoren. *Miha*, oblečen kakor mlinar. *France* v kovaški obleki. *Bistroglav*, komična oseba; črna obleka, dolge lase, naočnike; pod pazduho vedno velik zavitek papirjev.—

Osobe:

Jože Gaber, posestnik.

Marinka, njegova hči.

Janez, sedlar.

Plavčkov Štefan, bogatega kmeta sin.

Miha, mlinar.

France, kovač.

Dohtar Bistroglav.

030051762

Prvo dejanje.

Prvi nastop.

Gaber. Marinka.

Gaber. Druge pomoči mi ni, kakor da se ti omožiš.

Marinka. Jaz, da bi se omožila?

Gaber. Da; sicer pojde v štirinajstih dneh hiša, zemljišče in vse, kar imamo, na boben; vse nama na dražbi prodajo.

Marinka. Pa jaz, da bi se omožila? Je-li to vaša resnica?

Gaber. Nimam veselja, da bi se šalil.

Marinka. Ha, ha! (Smeje se.)

Gaber. Glej, ljuba Marinka, ti dobro veš, da sva v stiski. Zemljiščni davek je na dolgu za vse leto, na občinskem uradu silijo, kakor še nikdar. Trgovec iz bližnjega mesta, kateremu sem se zadolžil, tožil me je odvetniku in pri so-

dišči. — Kje so pa še vsakdanje potrebščine v hiši? Vsaj veš, da velikokrat še za sol nimava; dobiti pa ni od nobene strani ne krajcarja. Veš tudi, da so naji dovedli v to nesrečo huđi udarci. Dolgoletna bolezen tvoje dobre matere, bolezen in smrt tvojih bratov in slabe letine — vse to je povod veliki najini nesreči.

Marinka. Gorjé meni!

Gaber. Jaz ne morem več gospodariti.

Marinka. Jaz se pa omožiti ne morem.

Gaber. Stric Tone pisal je iz mesta, da ga ni volje prevzeti te beračije. Tu imaš pismo njegovo, béri sama! Pa vsaj on tudi ni za deželo, posel njegov velja le v kakem mestu (odda Marinki pismo; ona čita). Pri tebi je toraj, ljuba hčerka, če nočeš, da se nama vse proda; omóži se!

Marinka. Bog pomagaj! Jaz ne morem!

Gaber. Moreš in moraš!

Marinka. Oče, dragi oče, vse drugo, samó ne silite me z možitvijo!

Gaber. Kaj pa hočeva, ko ni druge pomoči? Glej, moja Marinka, če dobiš moža, ki bo le količkaj prinesel, da se vsaj potrebno poplača in

poravna, pa pojde zopet vse dobro. On bo pridno delal in ti si pa tudi pridna in varčna. Tudi si pametna, prijazna deklica in vsak je lahko vesel, da te za ženo dobi. Hišo lahko rešiva, če le hočeš.

Marinka. Oj, moj Bog!

Gaber. Čuj, Marinka, ti si bila vedno moje najljubše, moje drago dete. Tebe sem najbolj rad imel. Očeta si pa tudi vedno ljubila in spoštovala ter rada poslušala.

Marinka. Vsaj vas tudi sedaj, kakor vedno.

Gaber. Iz ljubezni do mene pritrkala si svojim ustom. Da meni pomoreš, kupovala si nisi novih, dragih oblek. Iz ljubezni do mene in da meni pomoreš, popustila si službo pri sodnikovih, kjer ti je tako dobro bilo — vse to in še mnogo več si storila za svojega starega očeta, katerega pa sedaj ubogati nočeš.

Marinka. Oče, ljubi oče — vsaj še jedno leto mi pustite dekliško prostost!

Gaber. Omožiti se moraš precej; vsaj vidiš, da drugače ni mogoče.

Marinka. Ne morem, ne morem! (Zajoče se.)

Gaber. No, če ne moreš — je pa tudi prav!
Meni je vse jedno; naj pa vse prodajo!

Marinka. Nekdo pride — jaz bežim! (Odhiti.)

Drugi nastop.

Gaber. Štefan.

Gaber. Naprej!

Štefan. Dober dan, oče *Gaber*!

Gaber. Bog ga daj tudi tebi, dragi Štefan!

Kaj mi donášaš?

Štefan. Sicer nič, a prišel sem z nekim namenom.

Gaber. Povej mi, povej!

Štefan. Veste oče, ne motovilim rad dolgo.

Gaber. Kaj toraj želiš?

Štefan. *Marinka* vaša bi se omožila.

Gaber. Da, rad bi imel zeta.

Štefan. Zdi se mi, da bi bila za-me vrla nevesta.

Gaber. Tudi meni se zdi, da bi bila vidva lepa dvojica.

Štefan. Ali bi me hoteli za zeta?

Gaber. Veselilo bi me. *Plavčkovega Štefana* čislam.

Štefan. Vsaj sem pa tudi iz dobre hiše. Tedaj ste pri volji in mi izročite Marinko?

Gaber. Le zmeni se ž njo, pa je!

Štefan. Ne bojim se! Vsaj je bila Marinka vedno prijazna z menoj. Kje pa je? Ali je doma?

Gaber. Tu, le-tam je; le pojdi k njej!

Štefan. Če dovolite.

Gaber. Oj, le pojdi a zmenita se do dobrega (*Štefan odide*).

Tretji nastop.

Gaber. France.

Gaber. Te šmentaj no! Raca na vodi! Štefan, najbogatejši mladenič naše občine in pa moja ljuba Marinka. Ta pač, ta bi bila kaj vredna (nekdo trka). Kdo je?

France. Bog daj dober dan, oče Gaber!

Gaber. Tudi tebi, ljubi France. Kaj je dobrega, dragi moj sosed?

France. Vsaj ne zamerite, oče; nekaj bi rad, pa si skoraj ne upam ziniti.

Gaber. Oj, le povej in ne obotavljaj se!

France. Veste, oče Gaber, veste, vaša Marinka, čujem, da se moži.

Gaber. Da, rad bi videl, ko bi se.

France. Meni se je včasih prav rada smejala.

Gaber. Smejala se je vedno rada.

France. Zmirom sem jo rad gledal.

Gaber. Toraj ti ugaja?

France. Ljubim jo, ljubim!

Gaber. Prišel si jo tedaj snubit?

France. Če bi vam, oče Gaber, ne bilo zoperno.

Gaber. Kaj še, če se z Marinko zmenita; meni je popolnoma prav.

France. Moja kovačija je dobra in prihranil sem si nekaj let sem že nekoliko stotakov.

Gaber. Dobro, dobro! Tu, le-tàm jo najdeš; stopi k njej!

France. Če dovolite, prosim!

Gaber. Le pogovorita se; meni je, kakor pravim, vse jedno, če je le njej. (*France* odide.)

Četrty nastop.

Gaber. Miha.

Gaber. Vidva, ne vem, če bodeta skupaj kovala. *France* je sicer pošten, priden, delaven, pa — (nekdo trka). Kdo je zopet?

Miha (vstopi). Zdravi, oče sosed!

Gaber. A, moj Mihec, Bog te sprimi!

Miha. Kaj, kaj počenjate oče Gaber?

Gaber. Razno, razno — od kod pa ti, Miha?

Miha. Od doma. Ravno sem v mlinu nekoliko vredil in pomočniku delo prepustil; potem sem še glavne knjige našega slovenskega društva pregledal in zdaj sem prišel k vam na nekaj trenutkov, ker me nekaj silno, silno teži.

Gaber. Kaj pa te teži?

Miha. Vi ste mi od nekdanj dobri bili; posebno odkar smo pri nas ustanovili „Bralno društvo“; kaj ne, oče Gaber?

Gaber. Rad te imam, to je resnica.

Miha. Če sem prav sodil, ste me izmed vseh mladeničev, kar jih hodi za vašo Marinko, najbolj čislali.

Gaber. Pogodil si jo.

Miha. Pripoveduje se, da se Marinka moži.

Gaber. Videl bi rad, ko bi se.

Miha. Mati in oče sta mi rekla, naj ne odlašam, če hočem, da ne zamudim.

Gaber. Prav tako! Že ko sta bila otroka ter se igrala, skupaj na kokoši pazila, sva midva,

to je jaz in tvoj oče odločila, da postaneta s časom srečna dvojica.

Miha. Vi ste toraj na moji strani?

Gaber. Vselej sem bil.

Miha. Tedaj mi izročite Marinko v zakon?

Gaber. Da le ona privoli.

Miha. Ona, ona gotovo privoli! Kje pa je?

Gaber. V drugi sobi je; stopi k njej!

Miha. Hvala vam, hvala! (Odide.)

Peti nastop.

Gaber. Janez.

Gaber. Tega bi rajše nego Štefana. Štefan je sicer bogat a zraven tudi ošaben in prevzet; ta pa je krotak, ponižen in prav delaven. Prav dobro mu teče njegov mlin. Tudi glede skrbi za narodni napredek ga moram pohvaliti. Kako marljivo dela za naše slovensko društvo! (Nekdo trka.) No, morda zopet kak snubač! Dobro leto je to. Naprej! O, Janez, kaj si ti?

Janez (vstopi). Srečo vam, ljubi oče *Gaber*!

Gaber. Tudi tebi, dragi *Janez*!

Janez. Mudi se mi in ne bi se bil oglasil, če bi mi ne bilo nekaj silno važnega.

Gaber. Kaj pa imaš važnega? Povej hitro!

Janez. Brez dolgega vvoda — oprostite!

Gaber. Le na dan, le na dan!

Janez. Če mi Marinka da svojo roko, ali bi bili vi, ljubi oče, pri volji?

Gaber. Jaz pri volji? Zakaj pa ne?

Janez. Vi bi tedaj ne branili najinemu zakonu?

Gaber. Gotovo ne — če Marinka hoče, meni je prav.

Janez. Bog vam poplačaj! Dobrega zeta dobite.

Gaber. Ti govoriš, kakor bi bil že gotov.

Janez. Ne smem se dalje muditi; samo to besedo hotel sem čuti iz vaših ust.

Gaber. Kaj pa moja hčerka?

Janez. Vrnem se kmalu! Z Bogom, oče Gaber, z Bogom! (Janez odide, od koder je prišel.)

Gaber. Čudno je to! Sicer lep mladenič, da mu ni kmalu jednacega; pa ne vem, kajti Marinka je trmoglava . . . No, hvala Bogu, snubačev pa res ne manjka. Rad bi le vedel: „Kateri bo?“ Kaj neki delajo sedaj? Moram vendar pogledati. (Odide.)

Šesti nastop.

Marinka. Bistroglav.

Marinka. Nebeški Bog, pomagaj mi! Omožila naj bi se; jaz, vesela deklica, bi se morala sedaj omožiti? Vkovati bi se morala ter postati žena! O moj večni Bog! In vendar, če ne storim tega koraka, umrje mi oče žalosti, prodajo nama upniki vse! Oh! . . . Oči si hočem zavezati in vdati se prvemu, ki mi sedaj nasproti pride, (joka se; hoče oditi — kar zagleda Bistroglava, ki se jej počasno približuje. Marinka zakriči :) Sveti božji križ! obvaruj me! Tega pa ne, tega! (Marinka odhiti; Bistroglav ostrmi.)

Bistroglav. Čudno . . . čudno . . . prečudno, nad vse čudno je to, da dekleta pred menoj beže, pred menoj, pred dohtarjem Bistroglavom, da Bisto- (potipa si čelo) -glavom! Ha, ha, narobe svet, ko ne poznajo sreče svoje. To, tó le je (vzame papirje izpod pazduhe), to je priča bistro-uma mojega; novissimum opus ingenii mei praeclari, to je: velika drama, velik igrokaz z naslovom: „Krvavi umor na zeleni Serpenici“, igra iz življenja narodnih komarjev in reposnedcev. To je idilično, sentimentalno, romantično in grozno!

Zakaj nisem te igre spisal v nemškem jeziku. Mene bi slavili nemški kritiki in poleg Goetheja bi tudi jaz dobil spominek. Jednake drame še nimajo Slovenci; pa kaj rečem Slovenci, tudi vsa Evropa je nima! Ime moje zaslovi in „če me ne hvalijo, naj me vzame zlodi“. Prihodnji rod me bode čislal, sedanji me ne ume. „Kar nočete vi umeti k vaši škodi, kar ne ugaja vaši prazni buči, častili pozni bodo to narodi.“ Bes te plentaj, zakaj nočejo spoznavati moje visoke vrednosti, posebno pa te šembrane dekleta a . . . pereat mundus, vivat mea sapientia! Naj velja, kar hoče . . . Marinka mora biti moja žena! (Zapoje:)

Ktero vidim, vsako ljubim,
Vsako ljubim deklico;
Mene pa nobena noče,
Ah, nobena noče me;
Ali ni to žalostno!
Ali ni to žalostno! (Odide.)

Sedmi nastop.

Marinka. Janez

Marinka (pride z druge strani). Hvala bodi!
Odšel je meni zoperni sanjač! A pustimo ga! . . .
Letos je pa v resnici rodovitno leto za snubače.

Vsi me hočejo imeti. Plavčkov Štefan, Mlinarjev Miha, Kovačev Francelj in še ta šembrani dohtar! (Janez pride.) Od kod pa ti, ljubi Janez?

Janez. Od doma. Zvedel sem, da te snubači nadlegujejo.

Marinka. Pa si jim prišel pomagat; kaj ne?

Janez. Da, taka je!

Marinka. Prav si storil.

Janez. Marinka, odkar sem te prvič videl, te ljubim.

Marinka. Če prav ne, pa vender!

Janez. Tudi ti si mi bila dobra.

Marinka. Ne motiš se.

Janez. Ali hočeš sedaj mene zapustiti?

Marinka. Nikdar ne!

Janez. Če me zavržeš, ogreniš mi življenje.

Marinka. No, no, Janez!

Janez. Ali je mogoče, da so bile vse lepe besede, ki si mi jih nekdam podajala, le prazna laž? Ali je mogoče, da prijazno oko, ki me je k delu osrčevalo, bilo je samo oster meč? Ali je mogoče, da so bile vse sladke urice, ki sva jih preživela, le samo strup? . . . Marinka! Ali tako poplačuješ mojo ljubezen? Oj, ti trdosrčna deklica!

Marinka (mu poda roko). Oj nikdar Janez, nikdar!

Janez. Marinka, ti me ne goljufaš! Tvoje oko mi je priča, da ne. Ti ne lažeš. Jeli, Marinka, da me ne zapustiš?

Marinka. Tebe nikdar in nikoli! Biti hočem tvoja!

Janez (objeta). Zdaj sem zopet miren! Ti si in ostaneš moja! Tebe pripeljem za ženko na svoj dom in nebeški oče nama podeli svoj blagoslov . . . Ostani zdrava, ljuba nevesta, da se zopet vidiva! (Poslovita se in Janez odide.)

Osmi nastop.

Marinka. *Bistroglav*.

Marinka (sama). Lep mladenič je Janez in tudi priden, dober in krotak. Janez sedlar, jaz sedlarica; on gospodar, jaz gospodinja . . . to bo lepo!

Bistroglav. Moj poklon, moj ponižni poklon, zlata golobičica, mila rožica!

Marinka. Ali ste vi, zlati gospod dohtar?

Bistroglav. Oj zvezda moja, zora moja, biser moj, solnce moje . . . predraga Marinkica, (bliža se).

Marinka. Stojte, le počasi gospod, kaj bi radi?

Bistroglav. Espete nin moi muzai olimpia
domat' ehuzai!

Marinka. Kaj bi pa vendar radi?

Bistroglav. O srečne oči! Vas jedina moja,
vas hočem!

Marinka. Pa kaj bi z menoj?

Bistroglav. Vsaj veste, zlata roža, kaj pesnik
veli (deklamuje):

Sod danaidni, skala Sisifova,
Otok hebridski, evmenidna kača,
Je srce slasti, strasti je igrača,
Je Božja njiva, njiva satanova!

Marinka. Ne umem vas prav nič.

Bistroglav. Oj Marinka, bili bi vi . . .

Marinka (s smehom). Kedar bi vam papirja
primanjalo, katerega toliko pokvarite, bi pa
mene . . .

Bistroglav. Bi vas, zlata moja, ljubil in
ljubkoval.

Marinka. Ha, ha! Čujte gospod, meni se
mudi, povejte hitro, kaj da hočete!

Bistroglav. Draga golobičica, vi se možete?

Marinka. Ali bi me tudi vi radi?

Bistroglav. Gospodičina! (deklamuje:)

Sanjalo se mi je, da v svetem raji,
Bila sva srečna brez zapopadka,
Bila je preč življenje doba kratka,
Kjer me od tebe ločijo . . .

Marinka. Prijateljica nisem sanj. Pojdite k stari Krevsevki, ona zna sanje razlagati.

Bistroglav. Bodite usmiljeni!

Marinka. Vedno sem bila.

Bistroglav. Vedno sem ljubil le vas!

Marinka. Jaz vas nikoli.

Bistroglav. Če drugega moža vzamete, poginem!

Marinka. Škoda bi bilo.

Bistroglav. Jaz bi vas varoval, pestoval, spoštoval, vam pesni koval — kratko rečeno: le za vas bi živel in za vas umrl!

Marinka (s smehom). Pri vas bi se mi pre-dobro godilo!

Bistroglav. Ali bi me hoteli za moža?

Marinka. Zakaj pa ne!

Bistroglav. Podajate mi zopet novo moč življenja, nov nervus vitae! Prebivala bova v vaši hiši in živela kakor dva goloba.

Marinka. Ali na hiši je mnogo dolga.

Bistroglav. To vse poplačam. Vsaj veste, da sem pesnik in nam se dobro godi. Pri dimniku nam leté tolarji v hišo. Pogledjte, tù je zopet jeden opus, jedna velika drama. Oglejte si jo. (Poda jej zavitek papirjev.)

Marinka. Ko bi le vaše drame ne bile tako puste, kakor ste vi. (Bere:) „Krvavi umor na zeleni Serpenici“, igra iz življenja narodnih komarjev in reposnedcev, spisal in založil dohtar Ahilij Bonifacij Bistroglav . . . to bi bilo dobro, pa bojim se, da ljudje ne bodo čitali vaših dram; vsaj veste, da še z dobrimi slovenskimi knjigami ne gre posebno gladko. Še vedno smo preveč leni v branji. Saj poznate povod vsemu temu!

Bistroglav. Kaj hočete, zlata dušica, saj sem le jaz pravi poet, izvoljeni pesnik, ker znam in vem ceniti vrednosti svoje.

Marinka. Sedaj pa že vidim, da malo preveč hvalite samega sebe in reči vam moram, da jaz ostanem pri našem dobrem domačem vrtu in se radostno oklepam naših lepih pesnic in tudi dobrih knjig, katere nam, na primer, podaja naša slavna družba svetega Mohora.

Bistroglav. Domače sem, domače tje . . . po mojih cvetkah segalo bo ljudstvo, kakor čebelice po medu.

Marinka. Da, Bistra-glava ste pa res!

Bistroglav. Vse bi bilo, če me le vi hočete!

Marinka. No, naj pa bo. (Odide s smehom.)

Bistroglav. Ali je mogoče? O rajska melodija. Vivat, floreat, crescat! O Virgil, Homer, Dante, Goethe in Petrarca! Ali ste slišali? Ona je moja! Ona me vzame! V njeni hiši bodeva! Oj lepi dnovi, zlati časi, kako srcé želi si vas! (Zapoje kako narodno pesen ter odide.)

Drugo dejanje.

Prvi nastop.

Štefan. Miha. (Razburjena.)

Štefan. Ti si kriv, da Marinke ne dobim.

Miha. Ti si jo oslepil, da je zapustila mene.

Štefan. Ti nisi nikoli vreden tacega dekleta.

Miha. Ti pa še manje.

Štefan. Ti mlinski kamen, ti!

Miha. Ti ošabni petelin!

Štefan. Ti bebec!

Miha. Ti prevzetnež!

Štefan. Molči, drugače bo druga pela!

Miha. Kaj, ti me boš?

Štefan. Molči!

Miha. Tebi ne! (Poprimeta se.)

Drugi nastop.

Štefan. Miha. France.

France (pristopi ter ju razdruži). Kaj vama je? Kaj se davita? Kaj imata?

Štefan. Glej Miha mi je izneveril Marinko.

France. Kaj, Marinko? . . . Marinka je moja!

Štefan. Kaj blebetaš?

Miha. Marinka je moja!

France. Moja je!

Štefan. Ali sta oba ob pamet! Moja je!

France. Ne bo dal — jaz vaju oba . . . (Zgra bijo se vsi trije.)

Tretji nastop.

Prejšnji. Bistroglav.

Bistroglav. Pax vobiscum! Mir z vami! Fantje, kaj počenjate?

France. Pomagajte mi, gospod dohtar!

Bistroglav (stopi med mladeniče, ki se nekoliko pomirijo). Stojte, da se mirno porazumemo!

Štefan. Vi ste dohtar, kaj ne?

Bistroglav. Bil sem včasih, pa za take bitljive divjake nisem.

Miha. Razsodite!

France. Glejte, Gabrova Marinka; saj jo poznate, je moja ali ne?

Štefan. Ni res, moja je!

Miha. Ni res, moja je!

Bistroglav. Vi ste na krivi poti; Marinka je in bode moja!

Štefan. Kaj, vaša?

Miha. Nikoli ne bo!

France. Nikdar ni bila!

Bistroglav. Moja je bila in moja bo!

Miha. Meni je najprej obljubila!

Štefan. Ni res, meni je obljubila!

France. Ni res, meni je obljubila!

Bistroglav. Vsi se motite! Marinka je moja; meni je obljubila! (Vsi močno kričé, med tem nastopi Janez.)

Četrty nastop.

Prejšni. Janez.

Janez. Ali ste obnoreli, ali še le obnorite, da upijete in kričite, da ni čuti gromečega Boga?

Bistroglav. Stópi bliže Janez, pa poslušaj! Marinka je meni obljubila . . .

Štefan. Nikoli, meni je!

Miha. Ni res, meni je!

France. Ne bo dal, meni je!

Janez. No, tedaj je pa vsem obljubila in dobili ste vsi jednako.

Bistroglav. Čujte! Bodimo pametni, saj veste, da pravi sveti Matevž: „Nihče ne more dvema gospodoma služiti“, še manje pa po naše rečeno: „štiri može imeti“ Toraj pamet, kajti pamet je boljša kakor žamet“, in kdor je nima je brez nje. To veste vsi!

France. Pri vas je malo domá!

Bistroglav. A vendar je imam jaz več, nego vi vsi skupaj.

Štefan. Miha. France. Ha, ha, ha! (Posmehujejo se glasno.)

Bistroglav. Čujte; jaz sem dohtar Ahilij Bonifacij Bistroglav. To veste vsi, to ve ves svet,

to ve Evropa! Dajte, poravnajmo se. Veste, da beremo v svetem pismu, da žena ne sme imeti več nego jednega moža! Vsi tedaj biti ne moremo Marinkini možje.

Štefan. Pa tudi ne bomo; jaz bom sam!

Miha. Ne boš, Štefan!

France. Nikoli!

Bistroglav. Ti Štefan imaš široka pleča. Daj, pripogni se in ker nimamo mize, pisal bom na tebi zapisnik naše obravnave in potem razsodim, da dobi vsak, kar mu gre. (Štefan se pripogne sredi pozorišča; Bistoglav razgrne svoje papirje in prične pisati. Ostali opazujejo.) Napravimo kratko in pobotajmo se, kajti dolga pravda žaklje kólje! Komu je tedaj najprej obljubila?

Štefan, Miha, France (zakriče ob jednem).
Meni, meni!

Bistroglav. Štefan, toraj tebi?

Štefan. Da, meni.

Bistroglav (piše). Potem je obljubila tebi, France?

France. Da, potem meni.

Bistroglav (piše). In potem tebi, Miha?

Miha. Da, potem meni.

Bistroglav (piše). In meni obljubila je najzadnje.

Štefan. Vi imate toraj najmanj pravice?

Bistroglav (mladenči se razstopijo okoli dohtarja; on drži papirje v roki in govori). Čujte zdaj razsodbo! Še Salomon bi ne bil napravil take, kot jo napravim jaz, dohtar Ahilij Bonifacij *Bistroglav*. Ti, Janez, pa stopi semkaj in bodi priča!

Janez. Menite vaših zmešnjav?

Bistroglav (ponosno). Ti, *Štefan*, tebi je najprej obljubila. Tebi storjena obljuba je najbolj zastarela in toraj najmanj velja.

Štefan. Kaj šušmarite?

Bistroglav. Potem pride tvoja, Miha, in potem tvoja, France — obe ste tudi zastareli — najzadnje pa je meni obljubila. Meni storjena obljuba je najmlajša in toraj največ velja.

Štefan, *Miha*, *France* (vsi ob jednem). Vi ste dohtar skaza!

Bistroglav. Vi se vsi obrišite pod nosom! Marinka je moja in ostane moja!

Štefan. Hajdimo fantje! Odnosimo ga, da se mu ljubezen ohladi (vzdignejo *Bistroglava* in ga med smehom odneso).

Peti nastop.

Janez

Janez. Bog pomagaj, to je čudno! Vsem je obljubila in ko bi jim bil povedal, da je tudi meni obljubila in da mi je celó roko podala . . . ha, ha, to bi bila še le prava zmešnjava, to bi bil ogenj v strehi! Šembrano dekle ti! Natvezati jih je hotela vse prav mastno. Prešerna, da preveč prešerna je. A jaz verujem jedino le njeni besedi. Ona ljubi le mene. Marinka bode le moja žena! (Odide ter pri odhodu zapoje kako narodno pesen.)

Šesti nastop.

Gaber. Bistroglav. Miha. France.

Gaber (sam). Odšla je . . . odnesla vse uradne liste, davkarske knjižice, tako, da sedaj nimam ne nje in ne pisem. Sam šentaj si vedi, kam je šla! Oj, moj Bog, kake križe mi vendar prizadeva to nesrečno dete! (Bistroglav, France, Miha nastopijo.) No, no, sedaj bo pa nekaj! Kaj je novega?

Bistroglav. Čujte, oče Gaber! Mi, to je jaz dohtar Ahilij Bonifacij Bistroglav, Mlinarjev Miha

Kovačev France in Plavčkov Štefan smo se ravnokar do dobrega skavsali radi vaše Marinke.

Gaber. Prav ste imeli, če boljšega in bolj pametnega niste znali.

Bistroglav. Obljubila je meni, dohtarju Bistroglavu, obljubila je Mihu, obljubila Štefanu in tudi Francetu.

Gaber. Obljubila je toraj vsem.

Bistroglav. Zjedinili smo se vendar vsled mojega modrega nasveta tako, da gremo vsi k vam ter vprašamo Marinko v pričo vas, kako je in „kateri bo?“ —

Gaber. Lepo je to.

Bistroglav. Mi trije smo že tu in tudi Štefan pride kmalo.

Gaber. Prav tako! Marinka tudi kmalo pride.

Sedmi nastop.

Prejšnji. Štefan.

Štefan. Ali ste se zbrali?

Bistroglav. Vsi smo razun Marinke.

Štefan. Kje pa imate Marinko?

Gaber. Priti mora vsak trenutek.

Štefan. Vi veste, kako je in kaj je?

Gaber. Vse vem.

Štefan. Ali je to lepo od vaše Marinke?

Gaber. Kaj pa da! Koncem bo vendar le samo jeden. Miha ali France . . . ti pa ne, Štefan!

Štefan. Bomo videli! (Marinka pristopi.)

Osmi nastop.

Prejšnji. Marinka. Janez.

Gaber. Kod hodiš, za Božji čas? Tu le vidiš snubače svoje, ki si jih vodila za nos! Dalje ne more biti tako, Marinka; slednji čas je zdaj, da si izbereš jednega, da se odločiš: „kateri bo?“

Marinka. Storiti hočem! (Obrne se k snubačem.) Razvrstite se lepo v krog! Jaz hočem, da se ne zgodi nobednemu krivica. Gankala bom toraj!

Gaber. Nikar se ne norčuj, Marinka!

Marinka. Kateremu pride tretjikrat beseda, ki jo bom rabila kakor slednjo pri gankanji, isti bo moj mož. (Ganka, obrača se v krogu, pri vsaki besedi posameznike podraži.)

Binguli — banguli — perkončir,

Čiči — biči — temperiči.

Čika — čaka ušberaka,

Ena vila — a biš — paka.

(ponovi trikrat. Ko je že dvakrat na vsacega doletelo, prihiti in pristopi kolu Janez. Marinka mu podeli slednjo besedo „paka“.)

Janez. Oprostite, da nisem prej prišel! Čujte, oče Gaber! Tu le (podaja listine) je plačan trgovec v mestu s 400 gld. Tu je plačan mesar z 250 gld. Tu je plačan zaostali davek z 69 gld. Vse je v redu; hiša je brez dolga. Da pa ne pride zopet kdo drugi, brez lastne krivde v jednake stiske in nesreče, sklenil sem, da ustanovim s časom domačo slovensko „Hranilnico in posojilnico“. V posvetovanje povabim v ta namen v kratkem vse sosede. Sedaj pa, ljubi oče Gaber, k svatovščini! Marinka me ljubi. Privolite le samó še vi in srečna sva jaz in hčerka vaša!

Gaber. Preveč si storil! Tu imaš Marinko za ženo! Bodita srečna, zadovoljna in zdrava! Blagoslov Božji vama bodi! (Okleneta se Marinka in Janez; oče Gaber odpelje novozaročenca; snubači odidejo v nezadovoljnosti.)

Bistroglav. (Strmo posluša; ostane sam na prizorišči in zapoje:)

Ktero vidim, vsako ljubim,
Vsako ljubim deklico;
Mene pa nobedna noče,
Oh, nobedna noče me!

Deve, ve ste nehvaležne,
Jaz vas vedno ljubim vse,
Mene izmed vas nobedna,
Oh, nobedna noče me!

Luna, al' ne veš nobedne,
Ki še nima ljubega?
Reci jej, naj vzame mene,
Mene mlad'ga dohtarja!

Ali ni to žalostno,
Ali ni to žalostno?
(Zdihuje in odide.)

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000525473

